

Rómában

{AA 447}

A hajózás újból megindult, a százados és foglyai útra keltek Rómába. Egy alexandriai hajó, „Kásztor és Pollux”, amely útjában nyugat felé, Melita szigetén telet, fedélzetére vette a hajótörötteket. Noha az ellenszél kissé késleltette őket, az utat mégis szerencsésen megtették, és a hajó Puteoliban, Itália kies kikötőjében horgonyt vetett. {AA 447.1}

Az itt lakó néhány keresztény testvér felkérte az apostolt, időznie náluk hét napig. A százados készségesen teljesítette kérelmüket. Mióta az itáliai keresztyének olvasták az apostolnak a Rómabeliekhez intézett levelét, vágyva vártak látogatására. Igaz, hogy nem mint foglyot várták, azonban elviselt szenvedései miatt csak annál inkább megszerették az apostolt. Mivel a távolság Puteolitól Rómáig körülbelül csak 225 km-t tett ki, s mivel a tengeri kikötő és a világváros között állandó volt az összeköttetés, a római keresztények csakhamar értesültek Pál érkezéséről. Közülük néhányan elé siettek fogadására és üdvözlésére. {AA 447.2}

A partraszállás utáni nyolcadik napon a százados elindult foglyaival Rómába. Julius százados szívesen könnyített Pál sorsán, amennyire hatalmában állt, de azon, hogy fogoly, változtatni nem tudott, sem láncaitól meg nem szabadíthatta, amelyek őrizőjéhez kötötték. Pál nehéz szívvel közelgett a világ fővárosa, a hön vágyott látogatás felé. Milyen másként képzelte el! Hogyan hirdesse az evangéliumot mint megláncolt és megbélyegzett fogoly? Reménysége, hogy Rómában sok lelket megnyerjen, teljesen szertefoszlott. {AA 448.1}

Végül a fogolycsoport elérte az Appii Forumot, Rómától kb. (4 kilométerre). Mialatt a nagy embertömeg között a forgalmas úton utat törnek maguknak, sok megvető pillantás éri az ősz öreget, akit odaláncoltak egy csoport megrögzött gonosztevőhöz. Az apostol kénytelen eltérni a sok durva élcet és gúnyos megjegyzést. {AA 448.2}

Hirtelen azonban örömkialtás hangzik fel. A járókelők közül egy férfi ugrik elő, a fogoly nyakába borul, és örömkönnök között öleli át, mintha hosszú távollét után atyját üdvözölné. És ez a jelenet újból és újból megismétlődik, mert igen sokan, szerető várakozástól megélesedett tekintettel, felismerik a megkötözött fogolyban azt a férfiút, aki Korinthusban, Filippiben és Efézusban az élet igéjét hirdette nekik. {AA 448.3}

Mialatt a melegszívű tanítványok vágyakozva gyülekeznek lelki atyjuk köré, az egész menetet megakasztják útjában. Igaz, hogy a katonák a késleltetés miatt türelmetlenek, de még sincs szívük, hogy ezt a boldog találkozást megszakítsák, mert hiszen ők is megtanulták, hogy foglyukat tiszteljék és nagyra becsüljék. A tanítványok azon az elgyötört, szenvedésektől elcsigázott arcon, Krisztus képmásának visszfényét látják. Biztosítják Pált, hogy nem felejtették el, hogy mindvégig szeretni fogják, örök hála kötelezettek iránta azért a boldog reménységért, amely életüket áthatja és Istennel megbékéltette őket. A legszívesebben vállukra emelnék, ha megengednék nekik, és úgy vinnék végig az egész úton, a városig. {AA 448.4}

Amikor Pál a hittestvéreket megpillantotta, „hálákat adván az Istennek, bátorságot vőn” – jelenti tovább Lukács. Kevesen tudják csak felfogni e szavak mély jelentőségét. A könnyező, részvételteljes hívők között, akik nem szégyellték béklyóit, az apostol fennhangon dicsőítette Istent. A bánatfelhő, amely előzetesen lelkére nehezedett, immár eloszlott. Keresztényi élete ugyan nem volt egyéb a bántalmazások, szenvedések és súrlódások sorozatánál, de ebben az órában bőséges jutalmat vett. Most már bátrabban és vidámabb lelkülettel folytatta útját. Nem akarta többé panaszkodni a múltat, sem félni a jövőt. Bilincsek és nyomorúság várt rá, azt igen jól tudta; de azt is tudta, hogy sokkal borzalmasabb rabságból szabadított meg lelkeket, és így örült Krisztusért viselt szenvedéseinek. {AA 449.1}

Julius százados Rómában átadta foglyait a császári testőrség fővezérének. A Pálról adott jó jelentés, valamint Festus kísérlőlevele azt eredményezte, hogy a fővezér jóindulattal viseltetett iránta. Fogság helyett megengedte neki, hogy saját bérelt szállásán lakjék. Ugyan még mindig őréhez láncolva, de mégis fogadhatta barátait és munkálkodhatott Krisztus ügyének terjesztésén. {AA 449.2}

Sok zsidó, kiket néhány évvel előbb száműztek Rómából, ismét engedélyt kapott a visszatérésre, úgyhogy nagy számban laktak ott. Pál először is eléjük óhajtott tárnai a személyére és munkájára vonatkozó tényeket,

mielőtt még ellenségeinek alkalma nyílna fellázítani őket ellene. Ezért Rómába érkezése után harmadnapra, összehívta a zsidók főembereit és egyszerűen, tárgyilagosan elbeszélte nekik, miért hozták őt fogolyként Rómába. {AA 450.1}

„Atyámfiak, férfiak” – mondotta – „én jöllehet semmit sem vétkeztem a nép ellen, vagy az ősi szokások ellen, mindazáltal foglyul adattam át Jeruzsálemből a rómaiak kezébe. Kik miután kihallgattak, el akarának engem bocsátani, mivelhogy én bennem semmi halálra méltó vétek nincsen. De mivel a zsidók ellene mondtak, kényszerítettem a császárra apellálni, nem mintha az én népem ellen volna valami vádam. Ennekokáért hívattalak tehát titeket, hogy lássalak benneteket és szóljak veletek; mert az Izráelnek reménységéért vétettem körül e lánccal.” (Ap. csel. 28:27–20) {AA 450.2}

Nem említette a zsidók bántalmazásait, sem ismételt kísérleteiket, hogy élete ellen törjenek, hanem kíméletesen és barátságosan beszélt velük. Nem óhajtotta személyes figyelmüket vagy pedig részvétüket, csupán az igazságot, az evangéliumot akarta védelmezni. {AA 450.3}

Hallgatói mondták, hogy mindeddig sem nyilvános, sem magánlevelek útján semmiféle panasz nem érkezett ellene, és hogy egyetlen, Rómába érkezett zsidó sem vádolta őt valamiféle gonosztettel. Ellenben kijelentették, hogy szeretnének hallani a Krisztusban való hitének alapjairól. „Mert e felekezet felől” – mondták – „tudva van előttünk, hogy mindenütt ellene mondanak.” (Ap. csel. 28:22) {AA 451.1}

Mivel ők maguk kívánták, Pál kérte, hogy tűzzenek ki egy napot, amelyen az evangéliumi igazságokat elébük tárhatja. A meghatározott időre sokan gyűltek össze, „kiknek nagy bizonyágtétellel szól vala az Istennek országa felől, igyekezték elhítenni ő velők a Jézus felől való dolgokat, úgy a Mózes törvényéből, mint a prófétákból, reggeltől fogva mind estig.” (Ap. csel. 28:23) Elmondta saját tapasztalatait, és egyszerűen, behatóan bizonyítékokat tárt elébük az Ótestamentumból. {AA 451.2}

Az apostol egyszersmind rámutatott arra, hogy a vallás nem hagyományokból és ceremóniákból, hitvallomásokból és tantételekből áll. Ha ez így lenne, a természetes ember kutatás, tanulmányozás által megértené, mint ahogyan a világ dolgait is megérti. Viszont Pál azt tanította, hogy a vallás gyakorlati, ható és megmentő erő, teljesen Istentől származó elv; személyes tapasztalata a lelket megújító, átalakító isteni hatalomnak. {AA 451.3}

Rámutatott arra is, hogy már Mózes utalt Krisztusra, mint prófétára, akit kövessenek; akiről az összes próféták jövendöltek. Egyedül Ő a bűn gyógyítója; az ártatlan, aki hordozza a bűnös bűneit. Nem fedtte őket, amiért ceremóniákat és külsőségeket követnek, de rávezette, hogy mialatt nagyon pontosan betartják a ceremóniális előírásokat, mégis elvetették Őt, aki az egész jelképes szolgálat valósága. {AA 451.4}

Pál kijelentette, hogy mielőtt megtért volna, nem érintkezett személyesen Krisztussal, hanem mint mások is, csupán fogalmat alkotott magának az eljövendő Messiás jelleméről és műveiről. A názáreti Jézust elvetette, mint csalót, mivel nem elégítette ki ezt az elképzelését. Viszont nézetei Krisztusról és küldetéséről most azért sokkal magasabbak és világosabbak, mert a megtérés erejét tapasztalta. Az apostol különösen kiemelte, hogy nem a test szerinti Krisztust tárja eléjük. Mert hiszen Heródes is ismerte Krisztust földi, testi életében. Anna, Pilátus, a főpapok és főemberek, valamint a római katonák is látták személyesen. De nem látták a hit szemeivel; nem látták Benne a megdicsőült Megváltót. Krisztust hitben megragadni, lelkileg megismerni sokkal kívánatosabb, magasabb, mint volt a Vele való személyes ismeretség földi élete alatt. Az a közössége Krisztussal, amelynek Pál most örvendhetett, bensőségesebb és tartósabb, mint a pusztán földi és emberi barátság. {AA 452.1}

Amikor Pál így elmondta mindazt, amit tudott, amit látott, és bizonyágot tett a názáreti Jézusról, Izráel reménységéről, meggyőzte mindazokat, akik őszintén keresték az igazságot. Egyesek lelkébe szavai kitörőhatetlenül bevésődtek. Ellenben mások konokul vonakodtak elfogadni az írás világos bizonyítékait, ha mindjárt – mint ebben az esetben is – olyantól hallották, akit a Szentlélek különösen megvilágosított. Érveit nem tudták megcáfolni, azonban következtetéseit nem fogadták el. {AA 452.2}

Hónapok teltek el, amióta az apostol Rómába érkezett; a jeruzsálemi zsidók csak azután jelentek meg

személyesen, hogy vádjaikat a fogoly ellen előadják. Terveik már többször meghiúsultak; most azonban, hogy Róma legmagasabb törvényszéke fog ítélezni Pál felett, nem akartak újabb vereséget szenvedni. Lisiás, Félix, Festus és Agrippa, mindannyian meg voltak győződve ártatlanságáról. Ellenségei tehát csak az esetben remélhettek eredményt, ha a császár kegyét fondorlattal igyekszenek megnyerni. Késedelem csak szolgálatot tehet ügyüknek, mert ezáltal időt nyernek terveik jobb kiépítésére és kivitelére. Ezért bizonyos ideig vártak, mielőtt vádjaikkal az apostol ellen felléptek. {AA 453.1}

Isten gondviselése úgy intézte, hogy ez a halasztás az evangélium terjesztésére szolgált. Pál, őrzőinek jóindulatából, szép tágas házban lakhatott, szabadon érintkezhetett barátaival és mindenkinek, aki hallani akarta, naponta magyarázhatta az igazságot. Két évig így folytatta működését, „prédikálván az Istennek országát és tanítván az Úr Jézus Krisztus felől való dolgokat teljes bátorsággal, minden tiltás nélkül” (Ap. csel. 28:30-31). {AA 453.2}

Ezen idő alatt nem feledkezett meg az általa alapított gyülekezetekről sem. Felismerte a veszélyt, amely az új hitre térteket fenyegette; az apostol igyekezett, amennyiben módjában állt, leveleiben, gyakorlati tanításokkal, intelmekkel segítségükre lenni. Szent életű munkásokat is küldött ki Rómából a munkára; de nemcsak ezekhez a gyülekezetekhez, hanem olyan területekre is, amelyeket ő maga még nem látogatott meg. Ezek a munkások, mint bölcs pásztorok vezették tovább az apostol által dicsőségesen megkezdett munkát; az apostol pedig, aki állandó összeköttetést tartott fenn velük, értesült úgy a gyülekezetek állapotáról, mint a reájuk leselkedő veszélyekről. Így vált lehetővé számára, hogy valamennyiük fölött bölcsen felügyeljen. {AA 453.3}

Így, noha látszólag minden lehetősége a tevékeny közreműködésre teljesen megszűnt, Pál befolyása sokkal hatékonyabbá vált, mintha szabadon látogathatta volna a gyülekezeteket, úgy, mint az előző években. Mint az Úr foglyát, a testvérek sokkal jobban szerették; szavai, amelyeket mint a Krisztus ügyéért megláncolt szenvedő intézett hozzájuk, sokkal több figyelmet és tiszteletet ébresztettek, mint amikor személyesen közöttük időzött. Csak most, hogy elszakították tőlük, ismerték fel a hívők érettük viselt szenvedéseit, aggodalmait. Ez ideig többnyire kivonták magukat minden felelősség és teherhordozás alól azzal, hogy nincs olyan bölcsességük, tapintatuk és elpusztíthatatlan tettejük. Ellenben most, hogy tudatlanságukban meg kellett tanulniuk azokat a tanításokat, amelyeket egyébként mellőztek, sokkal többre becsülték intéseit, tanításait és utasításait, mint annak előtte személyes munkáját. Amint tehát hírért vették bátorságának és hitének, amelyet hosszú fogsága alatt tanúsított, ez nagyobb hűségre és fokozott buzgóságra készítette őket Krisztus ügyéért. {AA 454.1}

Pál római segítőtársai között sokan voltak régebbi barátai és munkatársai közül. Így Lukács, „ama szeretett orvos”, aki kísérelője volt jeruzsálemi útján, aki megosztotta vele a kétévi cezárreai fogságot. Mellette volt a veszélyes római hajóúton, s még mindig nála időzött. Timótheus szintén hozzájárult sorsa könnyítéséhez. Tikhikus is, „a szeretett atyafi és hív szolga és szolgatárs az Úrban” nemes lelki az apostol oldala mellett állt. Azonkívül Démás és Márkus szintén vele volt, valamint Aristárkhus és Epafrás, az „ő fogolytársai” (Kol. 4:7-14). {AA 454.2}

Márk az évek folyamán megerősödött keresztyéni tapasztalataiban. Miközben Krisztus életét és halálát behatóbban tanulmányozta, tisztább és világosabb fogalmakat nyert az Üdvözítő küldetéséről, nehézségeiről és küzdelmeiről. Amikor azután Jézus kezeinek és lábainak sebhelyein feltárultak előtte az emberiségért hozott áldozatának jelei, és felismerte, hogy milyen messzemenő volt önmegtagadása az elveszettek, a pusztulásra ítélt megmentéséért, elhatározta, hogy követi a Mestert az önfeláldozás útján. Mialatt megosztotta Pállal a fogolysorsot, felismerte jobban, mint valaha, mily mérhetetlen nyereség: Krisztust bírni! Mily örök veszteség a világot megnyerni, és ezért elveszteni a lelket, amelynek megváltásáért Krisztus vérént ontotta. Márk ezután is bölcs és szeretett segítőtársa maradt az apostolnak, kitartott állhatatosan a legnagyobb kísértések és nehézségek közepette is. {AA 455.1}

Démás egy ideig állhatatos volt, de később elpártolt Krisztus ügyétől. Erre vonatkozólag írja Pál: „Mert Démás engem elhagyott, e jelenvaló világhoz ragaszkodván.” (II. Tim. 4:10) Démás, földi nyereségért felcserélte mindazt, ami magasztos és fennkölt. Milyen esztelen csere! Csupán világi gazdagság vagy tisztelet birtokában, bármennyi legyen is, Démás valóban mégis szegény volt. Viszont Márk, aki inkább választotta Krisztusért a szenvedést, örök kincsekkel bírt, mert a mennyben Isten örökösének, Isten Fia örökostársának tekintették. {AA

Azok között, akik Pál római munkálkodása következtében szívüket odaszentelték Istennek, volt Onésimus, a pogány rabszolga, aki urát, Filemont, egy kolossébeli keresztény hívőt megkárosított és azután Rómába szökött. Pál jó szíve enyhíteni óhajtotta ennek a nyomorult szökevénynek ínségét és szenvedéseit. Azután igyekezett elsötétült lelkét az igazság fényével bevilágítani. Onésimus hallgatott az élet szavára, beismerte bűneit, és megtért. {AA 456.1}

Onésimus kegyessége és őszintesége, gyöngéd fáradozása Pál érdekében, valamint buzgósága az evangélium ügyének előbbreviteléért, megnyerte az apostol rokonszenvét. Pál olyan jellemvonásokat fedezett fel benne, amelyekből látszott, hogy használható segítőtárs válhat belőle a missziómunkára. Azt tanácsolta tehát neki, hogy térjen azonnal vissza Filemonhoz, kérjen bocsánatot tőle, készítsen terveket a jövőre nézve. Az apostol azt is megígérte, hogy szavatol azért az összegért, amellyel Filemont megkárosította. Mivel éppen készült, hogy Tikhikust elküldi levelekkel a különböző gyülekezetekhez Kis-Ázsiába, Onésimust is vele küldte. Nehéz próbát jelentett ennek a rabszolgának, hogy kiszolgáltassa magát urának, akit megkárosított. De mert tényleg megtért, nem vonta ki magát kötelezettsége alól. {AA 456.2}

Pál, Filemonhoz intézett levelet adott át Onésimusnak, amelyben az őt jellemző gyöngédséggel és jóindulattal szállt síkra a bűnbánó rabszolgáért. Kifejezte óhaját, engedné át neki Onésimust a jövőre. A levél szívélyes köszöntéssel kezdődik, Filemonhoz szól, mint baráthoz és munkatárshoz: {AA 456.3}

„Kegyelem néktek és békeesség Istentől, a mi Atyánktól, és az Úr Jézus Krisztustól! Hálát adok az én Istenemnek mindenkor, emlegetvén téged az én imádságaimban, mert hallom a te szeretetedet és ama te hitedet, mely van benned az Úr Jézushoz és minden szentek irányában, hogy a te hitedben való közösség hathatós legyen, a Krisztus ügyében, minden bennetek levő jónak megismerése által.” (File. 1:3-6) Azután emlékeztette Filemont, hogy minden jó alapot és minden jó jellemvonást, amellyel bír, Krisztus kegyelmének köszönhet; egyedül csak ez különbözteti meg a romlott és bűnös emberektől. De ugyanaz a kegyelem Isten gyermekévé és az evangélium részére hasznos munkássá teheti a züllött gonosztevőt is. {AA 457.1}

Pál emlékeztethette volna Filemont keresztényi kötelességére, de inkább a kérelemhez folyamodott. „A szeretetért inkább kérlek... mint Pál, a megvénhedett, most foglya is a Jézus Krisztusnak. Kérlek, téged az én fiamért, akit fogságomban szültem, Onésimusért, aki egykor tenéked haszontalan volt, most pedig mind néked, mind nekem nagyon hasznos.” (File. 1:10-11) {AA 457.2}

Az apostol kérte Filemont, hogy tekintettel Onésimus megtérésére, fogadja a bűnbánó rabszolgát úgy, mint saját gyermekét, és bánjon vele olyan szeretettel, hogy szívesen maradjon meg egykori uránál, „nem úgy immár, mint szolga, hanem szolgánál nagyobb, mint szeretett atyafi” (File. 1:16). Kifejezte egyszersmind azt az óhaját is, hogy engedje hozzá visszatérni Onésimust, miután fogságában úgy szolgált neki, mint ahogyan Filemon szolgált volna; azonban értésére adta, hogy csak az esetben tart igényt szolgálataira, ha Filemon saját akaratából engedi szabadon a rabszolgát. {AA 457.3}

Az apostol nagyon jól tudta, milyen szigorral kezelték rabszolgáikat tulajdonosaik, és hogy Filemon is mennyire felháborodott szolgájának eljárása miatt. Ezért igyekezett levelét úgy megfogalmazni, hogy általa a legmélyebb és leggyöngédebb keresztényi érzéseket ébressze fel. Soraiból kitűnik, hogy minden bántalom, amely ezentúl Onésimust éri, miután már megtérése által hittestvérré vált, olyan, mintha őt magát érné. {AA 457.4}

Pál önszántából vállalta át Onésimus adósságát, hogy a bűnöst a büntetés szégyenétől megszabadítsa, és így újból örvendhessen kiváltságainak, amelyeket eljátszott. „Azért, ha engem részestársadnak tartasz” – írja Filemonnak – „úgy fogadd őt magadhoz, mint engemet. Ha pedig valamit vétett ellened, avagy adós, ezt nekem ródd fel. Én Pál írtam az én kezemmel, én megfizetem.” (File. 1:17-19) {AA 458.1}

Mily kifejező szemléltetése ez Krisztus szeretetének a megtérő bűnös iránt! A gazdáját megkárosító szolgának nincs semmije, amivel tartozását jóvátegye. A bűnös, aki Istent fosztotta meg az évek hosszú során elmulasztott szolgálatától, szintén nem tudja megtéríteni tartozását. Azonban Jézus, a bűnös és Isten közé lép

és mondja: Én megfizetek! Engedd el a bűnös tartozását; én fogok helyette szenvedni. {AA 458.2}

Miután Pál vállalkozott, hogy megfizeti Onésimus tartozását, ezáltal emlékeztette Filemont, hogy mennyivel adósa az apostolnak. Önmagával tartozott neki, mert Isten Pált használta fel eszközül megtéréséhez. Filemont azután gyöngéden és komolyan kérte, hogy miként bőkezűsége által a szenteket felüdítette, üdítse fel az apostol szívét is, ezzel adjon okot az öröme. Majd hozzáfűzi: „Én bízván a te engedelmisségedben, így írtam néked, tudván, hogy annál, amit mondok, többet is fogsz cselekedni.” (File. 1:21) {AA 458.3}

Az apostolnak Filemonhoz intézett levele rávilágít az evangélium befolyására a gazdák és szolgáik közötti viszonyban. A rabszolgatartás elismert intézmény volt az egész római birodalomban; a legtöbb gyülekezetben voltak urak és rabszolgák, akikért Pál munkálkodott. Olyan városokban, ahol több volt a rabszolga, mint a szabad lakosság, különösen szigorú törvényeket hoztak, hogy a rabszolgákat féken tartsák. A jómódú rómainak gyakran száz és száz rabszolgája volt, minden rétegből, népből és foglalkozási ágból. E gyámoltalan lények felett gazdag uruk teljhatalommal bírt; tetszése szerint szabhatott rájuk bármilyen büntetést. Ha közülük valaki bosszúból, avagy önvédelemből kezét tulajdonosa ellen emelte, akkor a vétkest és egész családját minden további nélkül, a legembertelenebb módon kiirhatták. Már csekély mulasztást, balesetet vagy pusztán figyelmetlenséget is gyakran a legkegyetlenebb módon büntettek meg. {AA 459.1}

Voltak urak, akik emberségesebbek és elnézőbbek voltak szolgáik iránt; azonban a gazdagok és a nemesség nagy többsége, akik féktelenül a kény, a szenvedély és az étvágy kielégítésének éltek, rabszolgáikat csak szeszélyeik és zsarnokságuk nyomorult áldozataivá süllyesztették. Az egész rendszer kietlen, sivár és lealjasító volt. {AA 459.2}

Nem az apostol feladata volt, hogy a fennálló társadalmi rendet önkényesen vagy hirtelen megdöntse. Ilyen kísérlettel csak az evangélium sikerét akadályozta volna. Ellenben olyan alapelveket tanított, amelyek gyökerében támadták a rabszolgaság intézményét. Ezen elvek megvalósítása az egész rendszert alapjaiban rendíti meg. „Ahol az Úrnak Lelke, ott a szabadság” (II. Kor. 3:17) – jelentette ki az apostol. A rabszolga, ha megtért, tagjává vált Krisztus testének; úgy kellett szeretni és kezelni, mint testvért, mint gazdájának örökostársát Isten áldásaiban és az evangélium kiváltságaiban. Másrészt pedig a szolgáknak teljesíteniük kellett kötelességeiket, „nem szemnek szolgálván, mint akik embereknek akarnak tetszeni, hanem mint Krisztus szolgái, cselekedvén az Istennek akarataját lélekből” (Ef. 6:6). {AA 459.3}

A kereszténység a közösség erős kötelékével fűzi össze az urat és a szolgát, a királyt és az alattvalóját, az evangélium szolgáját és a lezüllött bűnöst, aki Krisztusban megtisztult a bűntől. Valamennyit ugyanaz a vér mosta fehérre, ugyanaz a lélek elevenítette meg; egyggyé lettek Krisztus Jézusban. {AA 460.1}